

С.П. Ситник

ФІЗИКА

**Контрольні роботи
Самостійні роботи
Задачі
10 клас**

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН

ББК 22.3я721
74.262.22
С41

Рецензенти:

вчитель фізики вищої кваліфікаційної категорії Лучицького НВК,
голова методичного об'єднання вчителів фізики Тартаківського освітнього округу
Сокальського району Львівської області

С.Й. Бойко;

вчитель фізики вищої кваліфікаційної категорії,
старший учитель Сокальської гімназії Сокальського району Львівської області

М.А. Гентуш

Ситник С.П.

С41 Фізика. Контрольні роботи, самостійні роботи, задачі: Посібник,
10 кл. — Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. — 152 с.

ISBN 978-966-10-1131-0

Посібник містить контрольні і самостійні роботи, а також задачі чотирьох рівнів складності з усіх розділів фізики академічного рівня за 10 клас 12-річної школи.

Контрольні роботи призначені для перевірки навчальних досягнень учнів за 12-бальною системою оцінювання згідно з чинною програмою з фізики. Самостійні роботи складені із завдань, які стосуються початкових тем кожного з розділів фізики. Задачі укладено відповідно до усіх розділів фізики академічного рівня і є корисними при підготовці до тематичного оцінювання.

У кінці посібника подано таблиці фізичних величин та основні формули за курс 10 класу.

Видання розраховане на вчителів та учнів загальноосвітніх навчальних закладів.

ББК 22.3я721

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути використана
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва*

ISBN 978-966-10-1131-0

© Навчальна книга — Богдан,
майнові права, 2010

Передмова

Посібник складається з трьох частин.

У першій частині поміщено контрольні роботи, подані у п'ятьох варіантах, кожний варіант містить завдання чотирьох рівнів складності. Контрольні роботи призначені для перевірки навчальних досягнень учнів за дванадцятибальною системою оцінювання згідно з програмою з фізики академічного рівня для 10 класу 12-річної школи. Сюди увійшли якісні, кількісні, експериментально-якісні завдання.

Завдання початкового рівня — тестові. Для їхнього розв'язання необхідно мати елементарні знання з теорії, знати основні формули, позначення фізичних величин та одиниці їхнього вимірювання, а також призначення приладів.

Середній рівень містить два завдання: типову розрахункову задачу і нескладне теоретичне завдання.

Достатній рівень також містить два завдання. Перше — розрахункова задача, друге — експериментально-якісна задача із застосуванням рисунків, графіків, формул.

У високому рівні поміщено одне завдання підвищеної складності, в якому фігурує зв'язок між різними фізичними величинами та одиницями їхнього вимірювання. Процес розв'язання цього завдання вимагає від учня творчого підходу і нестандартного мислення.

За правильне розв'язання всіх завдань кожного рівня учень отримує три бали. Верхній індекс біля номера завдання (наприклад, 7²) вказує на кількість балів за правильне розв'язання задачі у виконанні контрольної роботи в повному обсязі. Якщо індексу немає, то правильний розв'язок потрібно оцінювати одним балом.

До завдань п'ятого варіанта подані відповіді та розв'язки, його можна використовувати для підготовки учнів до контрольної роботи в класі або для самопідготовки вдома.

До другої частини увійшли самостійні роботи. Вони складені із завдань, які стосуються початкових тем кожного з розділів. Кожен

із чотирьох варіантів самостійної роботи містить чотири завдання, останнє з яких (під рискою) — найскладніше і не є обов'язковим.

Третя частина — задачі — містить задачі чотирьох рівнів складності з усіх розділів фізики академічного рівня за 10 клас 12-річної школи. Вони будуть корисні для роботи на уроці та вдома при підготовці до тематичного оцінювання.

До більшості задач середнього, достатнього та високого рівнів складності подано відповіді або розв'язки.

У кінці посібника поміщено таблиці фізичних величин та основні формули за курс 10 класу.

Даний посібник зорієнтований на академічний рівень навчання фізики. Достатня кількість необхідного матеріалу дає можливість використовувати його і для профільного рівня.

Контрольні роботи

КОНТРОЛЬНА РОБОТА №1

Прямолінійний рівномірний рух. Середня швидкість. Відносність руху

Варіант 1

Початковий рівень

- Механічним рухом тіла називають:
  - зміну з часом швидкості руху тіла;
  - зміну з часом положення тіла відносно інших тіл;
  - зміну з часом температури тіла;
  - зміну з часом лінійних розмірів тіла;
  - зміну з часом агрегатного стану тіла.
- У міжнародній системі одиниць (СІ) довжину шляху, пройденого фізичним тілом, вимірюють одиницею:
  - 1 см;
  - 1 км;
  - 1 дм;
  - 1 м;
  - 1 мм.
- Зміна координати тіла — це величина, що дорівнює:
  - різниці початкової та кінцевої координат тіла;
  - сумі початкової та кінцевої координат тіла;
  - різниці кінцевої та початкової координат тіла;
  - добутку початкової та кінцевої координат тіла;
  - півсумі початкової та кінцевої координат тіла.

Середній рівень

- Автомобіль проїхав 40 км за 30 хв. Знайдіть середню швидкість руху.
  - 120 км/год;
  - 20 км/год;
  - 60 км/год;
  - 30 км/год;
  - 80 км/год.
- За графіками залежності координати від часу визначте, яке тіло рухається прямолінійно і рівномірно в напрямку осі Ox (рис. 1). Опишіть характер руху кожного з тіл.

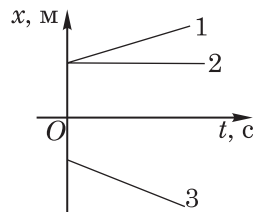

Рис. 1

Достатній рівень

6. Поїзд завдовжки 360 м рухається по мосту рівномірно зі швидкістю 36 км/год. За який час проїде поїзд міст завдовжки 440 м?
7. Чи можна розв'язати основну задачу механіки, користуючись секундоміром та інструментами для вимірювання довжини?

Високий рівень

8. Річка тече на захід зі швидкістю 6 км/год. Човен перепливає річку, додержуючись курсу на північний схід під кутом 30° до напрямку на північ, але рухається точно на північ. Визначте швидкість човна відносно течії.

Варіант 2

Початковий рівень

1. Основна задача механіки полягає у:
- знаходженні швидкості тіла в будь-який момент часу;
  - знаходженні маси тіла, яке рухається;
  - визначенні положення тіла в будь-який момент часу;
  - вивченні видів механічних рухів;
  - вивченні форми траєкторії руху.
2. Закон додавання швидкостей виражається рівнянням:
- $\vec{S} = \vec{S}_1 + \vec{S}_2$;
  - $\vec{S} = \vec{v} \cdot t$;
  - $\vec{v} = \vec{v}_1 + \vec{v}_2$;
  - $\vec{v} = \frac{\vec{S}}{t}$;
  - $v = v_1 + v_2$.
3. Система відліку — це:
- тіло відліку і система координат, пов'язана з ним;
  - тіло відліку, система координат, пов'язана з ним, і прилад для вимірювання часу;
  - система координат і прилад для вимірювання часу;
  - тіло відліку і прилад для вимірювання часу;
  - система координат, пов'язана з тілом.

Середній рівень

4. Матеріальна точка перемістилася з положення $M(3; 2)$ у положення $N(0; -2)$. Визначте проекції переміщення на координатні осі.
- $S_x = 3; S_y = 4$;
  - $S_x = 4; S_y = 3$;
  - $S_x = 2; S_y = 5$;
  - $S_x = 1; S_y = 1$;
  - $S_x = 5; S_y = 2$.

- 5². На рис. 2 показано графіки залежності проекції швидкості від часу для двох тіл (1 і 2). Швидкість якого тіла більша? Чому?

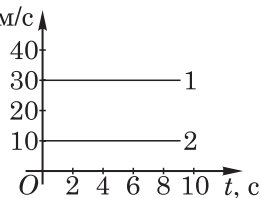

Рис. 2

Достатній рівень

6. Під час руху вздовж осі Ox координата точок змінилась за 5 с від значення $x_1 = 10$ м до значення $x_2 = -10$ м. Визначте модуль швидкості точки і проекцію вектора швидкості на вісь Ox . Запишіть формулу залежності $x(t)$. Швидкість вважати постійною.
- 7². Назвіть усі відомі вам способи вимірювання часу.

Високий рівень

- 8³. На рис. 3 показано вісь координат, положення автомобілів у момент початку спостереження та їхні швидкості. Запишіть для кожного автомобіля рівняння руху та визначте час і координати місця зустрічі.

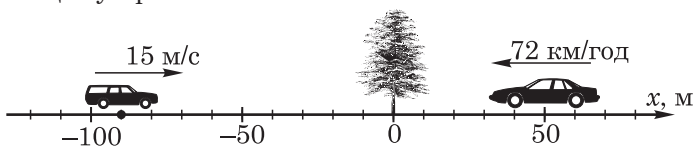

Рис. 3

Варіант 3**Початковий рівень**

- Поступальним рухом називають рух, при якому:
  - всі точки тіла рухаються однаково;
  - з часом змінюється положення тіла в просторі;
  - всі точки тіла рухаються з різними швидкостями;
  - всі точки тіла здійснюють переміщення;
  - поступово змінюється швидкість тіла.
- Яка із рівностей є неправильною:

а) 1 год = 3600 с;	б) 30 мм/с = 3 см/с;	в) 1 хв = $\frac{1}{60}$ год;
г) 60 км/год = 1 км/хв;		г) 1 мм = 0,01 м?

3. Векторною величиною називається фізична величина, яка:
- повністю визначається напрямом;
  - повністю визначається числовим значенням;
  - не має напрямку;
  - крім числового значення, характеризується напрямом;
  - не має числового значення.

Середній рівень

4. Плавець пливе за течією річки. Визначте швидкість плавця відносно берега річки, якщо його швидкість відносно води становить $1,5 \text{ м/с}$, а швидкість течії дорівнює $0,5 \text{ м/с}$.
- 1 м/с ;
  - 2 м/с ;
  - $2,5 \text{ м/с}$;
  - $0,5 \text{ м/с}$;
  - 3 м/с .
5. За графіками (рис. 4) залежності координати від часу визначте, яке тіло (1, 2, 3) рухається прямолінійно і рівномірно проти напрямку осі Ox . Опишіть характер руху кожного з тіл.

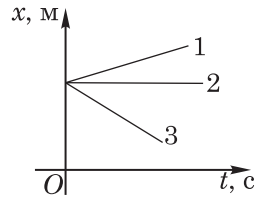

Рис. 4

Достатній рівень

6. Двома паралельними залізничними коліями в одному напрямі рівномірно рухаються два поїзди: вантажний поїзд завдовжки 630 м зі швидкістю 48 км/год і пасажирський поїзд завдовжки 120 м зі швидкістю 102 км/год . За який час пасажирський поїзд проходить повз вантажний?
7. Поясніть, як можна визначити відстань до місця грозового розряду. Які прилади для цього потрібно мати?

Високий рівень

8. Два автомобілі одночасно проїжджають перетин двох взаємно перпендикулярних шосейних доріг зі швидкостями 15 м/с і 20 м/с . Якою буде відстань між автомобілями через 1 хв ?

Варіант 4

Початковий рівень

1. Тіло можна вважати матеріальною точкою, якщо:
- розмірами його за даних умов руху можна знехтувати;
  - положенням тіла за даних умов можна знехтувати;

- в) цим тілом за даних умов можна знехтувати;
г) формою тіла за даних умов можна знехтувати;
ґ) швидкістю тіла за даних умов можна знехтувати.
2. Час в СІ вимірюють одиницею:
а) 1 хв;   б) 1 доба;   в) 1 рік;   г) 1 с;   ґ) 1 год.
3. Пройдений шлях і модуль переміщення є однаковими, якщо:
а) тіло рухається вздовж прямої і не змінює напрямку руху;
б) тіло рухається по дузі кола;
в) тіло рухається рівномірно по криволінійній траєкторії;
г) тіло щосекунди змінює напрям руху;
ґ) немає жодного із вищевказаних випадків.

Середній рівень

4. Швидкість велосипедиста становить 5 м/с. Який шлях він подолає за 0,5 год?
а) 2,5 км;   б) 12 км;   в) 9 км;   г) 10 км;   ґ) 15 км.
5. Накресліть приблизну траєкторію руху ступні ноги велосипедиста відносно дороги і відносно велосипеда.

Достатній рівень

6. Уздовж осі Ox рухаються два тіла, координати яких змінюються відповідно до формул: $x_1 = 10 + 2t$ та $x_2 = 4 + 5t$. Як рухаються ці тіла? В який момент часу тіла зустрінуться? Знайдіть координати точки зустрічі.
7. Якими способами можна визначити, чи перебуває тіло в русі відносно інших тіл? Поясніть.

Високий рівень

8. Увесь шлях автомобіль проїхав із середньою швидкістю 80 км/год. Швидкість на першій чверті шляху дорівнювала 120 км/год. Якою була швидкість автомобіля на решті шляху?

Варіант 5

Початковий рівень

1. Переміщенням тіла називають:
а) напрямлений відрізок прямої, що сполучає початкове положення тіла з його наступним положенням;
б) довжину траєкторії, яку проходить тіло за час руху;
в) пройдений тілом шлях за час руху;

- г) відрізок, що сполучає початкове положення тіла з його кінцевим положенням;
- г) довжину відрізка, що сполучає початкове положення тіла з його наступним положенням.
2. Установіть відповідність:
а) довжина шляху;	1) спідометр;
б) час;	2) вимірвальна лінійка;
в) швидкість;	3) секундомір.
3. Прямолінійним рівномірним рухом називається рух, при якому:
- а) тіло здійснює будь-які переміщення за рівні проміжки часу;
- б) тіло здійснює однакові переміщення за будь-які проміжки часу;
- в) тіло за будь-які рівні проміжки часу здійснює однакові переміщення;
- г) тіло за кожен наступну секунду рухається швидше, ніж за попередню;
- г) тіло не здійснює переміщення.

Середній рівень

4. Швидкість росту бамбука становить 0,5 мм/хв. За який час виросте бамбук висотою 15 м?

а) 120 год; б) 260 год; в) 400 год;
г) 100 год; г) 500 год.

5. На рис. 5 показано графіки шляху двох тіл (1 і 2). Швидкість якого тіла є більшою? Чому?

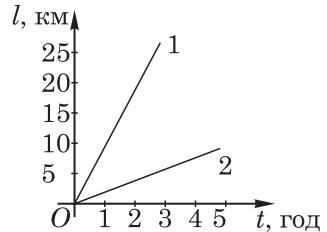

Рис. 5

Достатній рівень

6. Першу половину шляху велосипедист проїхав зі швидкістю 10 км/год, а другу — зі швидкістю 15 км/год. Яка середня швидкість велосипедиста за весь час руху?
7. Як визначити швидкість згоряння свічки, маючи годинник із секундною стрілкою?

Високий рівень

83. На рис. 6 показано вісь координат, положення автомобіля і пішохода в момент початку спостереження та їхні швидкості. Запишіть для кожного з них рівняння руху та визначте час і координату місця зустрічі.

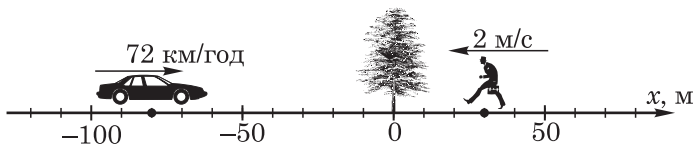

Рис. 6